ئەمىرخىسراۋ دېھلىۋى

تەنبىھات دەرۋىشىيە

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

جاۋابكار مۇھەررىرى : **تۇردى يامغۇر**
جاۋابكار كوررېكتورى : **ئايشەم ئابدۇۋەلى**
تېخنىكىلىق مۇھەررىرى : **غولام ئەبەيدۇللا**

تەنبىھات دەرۋىشىيە

ئاپتورى : **ئەمىر خىسراۋ دېھلەۋىي**

نەشرگە تەييارلىغۇچى : **مۇھەممەت ئوسمان**

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(قەشقەر شەھىرى تاربوغۇز يولى 14 ـ قورۇ ،پوچتا نومۇرى : 844000)
جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى ساتىدۇ
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 1168 × 850 مم 32 / 1
باسما تاۋىقى : 9.625 قىستۇرما ۋارىقى : 1
2000 ـ يىل 7 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
2000 ـ يىل 7 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
تىراژى : 5110 —— 1

ISBN7 — 5373 — 0790 — 3/I. 220
باھاسى : 13.50 يۈەن

图书在版编目(CIP)数据

虚心浪人的故事:维吾尔文/德里维著;穆罕麦德·乌斯曼整理.一喀什:喀什维吾尔文出版社,2000.6

ISBN 7-5373-0790-3

Ⅰ.虚... Ⅱ.①德...②穆... Ⅲ.故事一作品集一中国一当代一维吾尔语(中国少数民族语言)
Ⅳ.I247.8

中国版本图书馆CIP数据核字(2000)第34312号

喀什维吾尔文出版社出版发行

(地址:喀什市塔吾古孜路14号 邮编844000)

各地新华书店经销

喀什维吾尔文出版社印刷厂印刷

850×1168毫米 1/32开本 9.625印张 1插页

2000年7月第1版 2000年7月第1次印刷

印数:1——5110 定价:13.50元

مۇندەرىجە

مۇقەددىمە 1

بىرىنچى باب گۈمبەزدىكى ئۈچرىشىش 2

ئىككىنچى باب سودىگەرزادە ھېكايىسى 13

قەلئەدىن تاشلانغان قىز 18

بەزمىدىكى قىساس 46

مەلىكە بىلەن تاز 56

تۇزكورنىڭ ئۆلۈمى 64

غايىب بولغان مەلىكە 66

ئۈچىنچى باب ئەجەم شاھزادىسىنىڭ ھېكايىسى 70

چۆلدىكى بوۋاي 77

تاۋۇت كۆتۈرگەن دىۋانە يىگىت 94

مۇسىبەتلىك مەلىكە 103

بەھزادخان باتۇر 113

تۆتىنچى باب رۇم پادىشاھىنىڭ ھېكايىسى 123

ناھەقچىلىككە كەتكەن ۋەزىر 125

شىجائەتلىك قىز 128

ۋاپاسىز قېرىنداشلار 145

ۋاپادار ئىت 155

زىنداندىكى شاپائەتچى 160

شىكاردىكى مەلىكە 170
دوزاختىن كەلگەن قاچقۇن 194
تىلسىمات شەھىرىنىڭ سىرى 201
دوزاختىكى كۈنلەر 205
بەشىنچى باب پارس پادىشاھىنىڭ ھېكايىسى 213
ھاتەم بىلەن نەۋفىل 213
ساخاۋەتچى قىز 219
بەھرۇزنىڭ ھېكايىسى 227
قانخور يىگىتنىڭ سىرى 231
غايىب بولغان گۈل 238
ئالتىنچى باب چىن شاھزادىسىنىڭ ھېكايىسى 260
تىلسىمدىكى مايمۇن ھەيكىلى 265
سۇچى بوۋاي 273
جىن چاپلاشقان شەھەر 279
جىن قولىدىكى قىز 289
يەتتىنچى باب مالىك شاھباز ھېكايىسى 295

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

مۇقەددىمە

بۇ كىتاب دەرد ۋە ئەلەمدىن سۆزلىگەي ،
چەرختىن يەتكەن ستەمدىن سۆزلىگەي ،

فارسى تىل ۋە يېزىقتىن ئۆزگىرىپ ،
تۈركىيغە تۈرك ۋە ئەجەمدىن سۆزلىگەي .

ئامۇخاس ئۇندىن نەسىھەتلەر ئېلىپ ،
ھەر كىشى ئۆزىنىڭ يولىنى كۆزلىگەي ،

ئۇشبۇ سەۋەبتىن كىتابىنىڭ نامىنى
« تەنبىھات دەرۋىشىيە » دەپ تۈزلىگەي .

بىرىنچى باب

گۈمبەزدىكى ئۈچرىشىش

ئۆتكەن ئىشلاردىن خەۋەر يەتكۈزگۈچى شېرىن سۆزلۈك تۇتىلار ، نۇتۇق چىمەنىنىڭ كۈيچى بۇلبۇللىرى ، سۆز ـ مەنىلەر خامىنىدىن باشاقلار تېرىپ ھېكايە قىلغۇچىلار ، گەپدانلىق ـ تىل گۆھەرلىرىنى تاللىغۇچى سەرراپلار ، مەنىلەر بازىرىنىڭ جەۋھەرشۇناسلىرى ، ئىشق دەرياسىنىڭ بايان تەلىماتچىلىرى :

« كىمكى ئاشىق بولسا ، ئۇ باشتىن ـ ئاياغ
تاپمىدى ئۆزلۈكىدىن ھەرگىز چاتاق »

دېگەندەك ، شەۋق قوزغاتقۇچى ھېكايىچىلار ۋە مۇھەببەت بېغىشلىغۇچى تەھقىقچىلەر تاتلىق جۈملىلەرنىڭ بىباھا ئۈنچىلىرىنى گۈزەللىك تەھرىرىنىڭ رىشتىسىگە ئۆتكۈزۈپ ، بۇ شادلىق بىساتىدىن شېرىن سۇخەن ئىشتىكۈچىلەرنىڭ زوقلىنىشى ئۈچۈن شۇنداق دەپتۇلەركى : قەدىمكى زاماندا رۇم مەملىكىتىنىڭ بىر پادىشاھى بار ئىدى ، ئۇنىڭ پايتەخت قارارگاھى ئىستانبۇلدا ئىدى .

بېيىت

ئۇنىڭ شانۇشەۋكىتىدىن ئاي بولغان تەخت ،
شۇ ۋەجىدىن ئاتالغان ئازادە بەخت .

ئۇنىڭ خەزىنىسى شۇنچىلىك مول ئىدىكى، گۆھەرلەرنىڭ سان - ھېسابىنى ھېچكىم بىلمەيتتى، سەلتەنىتى ئەمىر - ئەمىرا ۋە لەشكەرلىرىنىڭ يۈكسەكلىكى بىلەن زىننەتلىنىپ، ئۈستۈنلۈكتە ئالاھىدە پەرقلىنىپ تۇراتتى.

رۇبائىي

جاھاندا يوق ئىدى ئۇنىڭدەك شاھى،
ئادالەت بابىدا تەڭداشسىز داھىي.
بار ئىدى ئاتارۇت گويا سەككاھى،
مېرىختەك ۋە يەنە يۈزمىڭ سىپاھى.

ئۇ ئۇلۇغلۇق مەرتىۋىسىدە شاھلارنىڭ شاھى (خاقان) ئىدى، مۇلايىملىق ۋە ياخشىلىق بابىدا كامىل، ئەدلى - ئادالەت كەمەندى بىلەن جەبىر - سىتەم كاسىپلىرى باغلاقلىق، رۇم ۋە شام شەھەرلىرى بىلەن مەغرىب تەرەپتىن 100 شەھەر ئۇنىڭ ئىلكىدە پەرمانبەردار ئىدى. لېكىن، بۇنداق بۈيۈكلۈك - مەرتىۋە ۋەجى بىر سائەتمۇ ئاللانىڭ ئىبادىتىدىن غاپىل بولمايتتى. ھەمىشە ئاق كۆڭۈل، سېخىي، ئالىيجاناب، ھېچنېمىگە ئېھتىياجى چۈشمەيدىغان تۇرۇقلۇق، يۈزلىرىنى قارا تۇپراققا سۈركەپ، ھەددىسىز ئاجىزلىق ۋە تولىمۇ بەختسىزلىكتە ئېچىنىپ، ئالەم پاناھى پەرۋەردىگاردىن بىر پەرزەنت بېرىشنى ئىلتىجا قىلاتتى. «مەندىن كېيىن تاج - تەختىمگە ۋارىس بولسا» دەپ تىلەيتتى.

پادىشاھنىڭ كۆڭلىرى مانا شۇنداق پەرزەنت غېمىدە ئۆتۈپ، يېشى 50 كە يەتتى. ئۇ، كۆڭلەرنىڭ بىرىدە بامدات نامىزىنى ئوقۇپ بولۇپ، سىلىق لەۋھە يۈزىدەك جاھان ئەينىكىنى قولىغا ئالدى - يۈ، ئۆز جامالىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى. ساقىلىدا نەچچە تال ئاق پەيدا بوپتۇ. بۇنىڭغا كۆزى چۈشكەن شاھ ئېغىمۇ يالغۇزلۇق ھېس قىلىپ كۆڭلى بەكلا يېرىم بولدى، ئېغىر خۇرسىنغان ھالدا كۆڭلىدە: «ۋادەرىخ! پۈتۈن ئۆمرۈڭنى

خاراب ئەيلەپ ، خەزىنە تولدۇرۇشقا سەرپ ئېتىپ ، لەشكەرلەرگە كۆڭۈل بېرىپ ، بۇ كەمگىچە ھېچقانداق ئارام ئالمىدىڭ ، ئى جان ! ئەمدى ھالىڭ نېچۈك ؟ ئەجەلنىڭ قەستى توختاۋسىز قەدىمىنى ۋۇجۇدۇڭ ئۈستىگە قويۇپتۇ ، ئۆلۈم خەۋەرچىسى تىزىمىڭنى دەپتەردىن ئۆچۈرۈش ئۈچۈن ھازىرلىنىپ تۇرۇپتۇ . بۈگۈن يا ئەتە بىر ەر سەۋەب بىلەن گۈزەللىك قامەتىڭنى زەئىپلىك سىپاھى ھۇجۇمىدىن توختىتىپ ، 〈ئادەم تۇغۇلماق ۋە ئۆلمەك 〉 نىداسى بىلەن قىچقىرىدۇ . ئۇ چاغدا خالامسەن ياكى خالىمامسەن بارماي ئىلاجىڭ يوق . ئەپسۇس ، مىڭ ئەپسۇسكى ، بىر پەرزەنتىڭ بولغان بولسا ئىدى ، تەختىڭگە ۋارىسلىق قىلىپ ئولتۇرغان بولاتتى ، مال ـ مۈلكۈڭ ۋە مەملىكىتىڭگە ھېچقانداق دۈشمەن كۆز تىكىپ ئاياغ باسالمايتتى ! » دەپ ھەسرەتلەر چەككىنىچە بۇ نەزمىنى ئوقۇدى :

مەسنەۋى

ئەپسۇسكى ، ئۆمۈردە ۋەپا يوق ،
جاھان گەردىشىدە بەقا ① يوق .

دىدىمكى قىرىلىقىم قىلۇر پەست ،
پەرزەنت ئوغۇل تۇتار ماڭا دەست ② .

ئوغلان تەختىمنى قولىغە ئالسا ،
دۆلەت ئىشىنى يولىغە سالسا .

ئۆمرۈم چۈنكى خاراب ھال ئەبتەر ③ ،
بۇ كام ④ ئەمەس ماڭا مۇيەسسەر .

---

① بەقا ــ مەڭگۈلۈك ، ئۇزاق ياشىماق ، ئەبەدىي تىرىكلىك
② دەست ــ قول
③ ئەبتەر ــ قىسقا
④ كام ــ تىلەك ، ئىستەك ، مەقسەت ، ئارزۇ

پادىشاھ غەم - قايغۇلىرىنىڭ كۆپلۈكىدىن بىر خىلۋەتنى ماكان ئەيلەپ، ئۈچ كۈنگىچە ئەمىر - پازىللىرى بىلەنمۇ كۆرۈشمىدى، دۆلەت سەلتەنىتىدە ئولتۇرۇپ شاھلىق تەختىگە زىننەتمۇ بەرمىدى. ئۇ پەقەت دەرد ئاتەشىدە كۆيۈپ، ئاھ - نالىلەر چېكىپ دەملىرىنى ئۆتكۈزمەكتە ئىدى.

بۇ خەۋەردىن ئەنسىزلىك تەشۋىشلىرى ئوردا ئىچىگە تارقىلىپ، ۋەزىر - ئەركان، دۆلەت ئەربابلىرىنىڭ قۇلىقىغا يەتتى. ئۇلار بۇنىڭ بىرەر ئامالىنى تېپىش ئۈچۈن ھەرقانچە قىلىپمۇ ھېچبىر چارە تاپالمىدى.

ئوردىدا روشەنراي ئىسىملىك بىر ۋەزىر بولۇپ، پادىشاھ ئازادە بەختكە بەكمۇ سادىق، دۆلەت ئىشلىرىغا ناھايىتى كۆڭۈل بۆلىدىغان، تەدبىرلىك زات ئىدى. پادىشاھمۇ بۇ ۋەزىرىنى كۆڭلىگە يېقىن تۇتۇپ، خالىس دوستلۇقىنى قەدىرلەپ «ئاتا» دەپ چاقىراتتى. ۋەزىر روشەنراي ئەتراپىدىكىلەر يەتكۈزگەن تەشۋىشلىك خەۋەرنىڭ راستلىقىغا ئىشىنىپ، پادىشاھنىڭ ھۇزۇرىغا كىرىپ، ئۇنىڭ بېشىغا چۈشكەن غەم - قايغۇلارنىڭ سەۋەبىنى بىلمەك ئۈچۈن ئاتلاندى. ئوردا ياساۋۇللىرى ۋە ئىشىك باقارلار ئۇنى پادىشاھنىڭ خاس سۆھبەتدىشى دەپ بىلگەچكە، ھېچقانداق توسالغۇلۇق قىلىشمىدى. ئۇ پەقەت خاس خانىنىڭ ئىشىكىگە كەلگەندىلا خاس خادىملاردىن كىرىشكە ئىجازەت سورىدى. شۇئان پادىشاھنىڭ قۇلىقىغا ئۇنىڭ تونۇش ئاۋازى يېتىپ، ئىشارەت قىلدى.

روشەنراي پادىشاھ ئالىيلىرىنىڭ قوبۇل شەرىپىگە ئېرىشىپ، سەممىي تەزىم بەجا كەلتۈرگەندىن كېيىن، بۇلبۇلدەك ئاۋازى بىلەن بۇ رۇبائىينى ئوقۇدى:

شاھلىق دۆلىتىڭ ئۇزاق بولغاي يۈزمىڭ يىل،
ھەر يۈزمىڭنىڭ بىرى يەنە يۈزمىڭ يىل.
ھەر يۈزمىڭ كۈن، ھەر كۈن يۈزمىڭ ئاي،
ھەر كۈن مىڭ سائەت، ھەر سائەت مىڭ يىل.

ئۇ رۇبائىيغا ئۇلاپلا يەنە مۇنۇ نەزمنى ئوقۇدى :

نە ئىشتىن گۇل چىرايىڭغا گۇلاپ ياشلار تۆكەرمىشسەن ،
يۈزۈڭ ئاپتابىغا شۇنچە يۇلتۇزلار تۆكەرمىشسەن .
سىنىڭ ھالىڭغا ئەل يىغلاپ كۆزلەر قان بۇلاق بولدى ،
سەۋەب نە ، مىسلىسىز غەمگە پېتىپ ئاھلار چېكەرمىشسەن .

— ئى شاھىم ، خالايىق غەم - ئەندىشە ئىلكىدە ناھايىتى مالالدۇر ، ئىلاھىم بۇ غەملەر ياخشىلىققا يۈزلەنگەي .

بېيت
يېمە غەمدىنكى ھەرگىز كەلمىگەي غەم ،
دېمە كىمدۇركى ھەرگىز بولمىغاي كەم .

شاھىم ، كۆڭۈللىرىنىڭ بۇنچە پاراكەندە ، بىئارام بولۇۋاتقانلىقىنىڭ سەۋەبلىرىنى بىلەلمىدۇق .
پادىشاھ ئازادە بەخت كۆزلىرىدىن تارام - تارام ياش تۆككىنىچە ئېيتتى :
— ئى ئاتا ، كۆڭلۈم شۇ سەۋەبتىن پەرىشان ، دىلىم غەملىكدۇركى ، ئەزىز ئۆمرۈمنىڭ شۇنچە ئۇزاق مۇددىتىنى زايە ئېتىپ ، لەشكەرلىرىمنى نابۇت قىلىش بەدىلىگە خەزىنىلەرنى تولدۇرۇپ بۇ مەملىكەتنى تەسەررۇپىمغا كىرگۈزۈپتىمەن ، ھالىم بۇ دەرىجىگە يېتىپتۇ . پەرزەنتىم بولسا ئىدى ، مەندىن كېيىن تاج - تەختىمگە ئىگىدارلىق قىلىپ ، مال - مەملىكەتنى بەرپا قىلىشتا تارتقان رەنجۇمۇشەققەتلىرىم زايە كەتمەيتتى ...
روشەنراي شۇ كەمگىچە پادىشاھنىڭ بۇنداق ئېزىلىپ يىغلىغىنىنى كۆرمىگەن ئىدى . ئۇ نۇتۇق خەزىنىسىدىن ئۈنچىلەر تاللاپ ، پادىشاھقا

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com

تەسەللى بېرىپ ئېيتتى :

— ئۆمۈر رىشتىلىرى ئۇزۇن بولۇپ ، دۆلەتلىرى ئەبەدىي داۋام قىلىپ ، مىسلىسىز تەرەققىي تاپقايكى ، بۇ چۈشكۈن خىياللىرى شەيتاندىندۇر . دەرگاھى قۇددۇس سۇبھانە جانابىنىڭ نېمەتلىرى قەدرىنى بىلمىگەنلىك بولۇر .

بېيىت

شۇكرى نېمەت نېمەتىڭ ئۇزۇن بولۇر ،
كۇپرى نېمەت ئىلكىدىن مەھرۇم قىلۇر .

شەھەر يار ، كۇفرى نېمەت دېگەن شۇكۇر - قانائەت قىلماسلىق بولۇپ ، ئاقىللار نەزىرىدە يامان كۆرىدۇ .

مىسرا

قىلمىغىل بۇ ئىش ، بۇ ئىشنى قىلماغىل .

ھەرقانداق نېمەتلەر ئۆز تەبىئىتىدىن بىلىنىپ تۇرۇپتۇكى ، دۇنياغا مەڭگۈلۈك ، ھاياتقا ۋاپا بېغىشلىمايدۇ . پادىشاھلىققا ۋارىس ، تەختتە ئولتۇرغىلى كىشى بولمىسا بولمايۇەرسۇن ، ئىككى كۈنلۈك ھاياتلىق ئۈچۈن غەم يەپ نېمە كەپتۇ ؟ كەلگۈسىنى قويۇپ ھازىرقى ھاياتنى ئەيش - ئىشرەت بىلەن ئۆتكۈزمەكلىك كېرەك . ئاللا نېمەت ئاتا قىلغان ئىكەن ، ھەربىر نەپەسنىمۇ پاراغەت ئىچىدە ئۆتكۈزۈش لازىمدۇر . ئەگەر پەرزەنت كۆرمەك تەلەپلىرى بولسا كېچىلەر تۇرۇپ ئىبادەت قىلىپ ، سەھەر - كەچلەردە ئاللاغا تېۋىنىپ يىغلاپ مۇناجاتلار ئوقۇپ تىلىسلە ، پۇقرالاردىن خەير - ساخاۋەتنى ئايىماي دۇئاسىنى ئالسىلا ، غېرىب - غۇرۋا ، دەرۋىش - مىسكىنلەرگە كۆپلەپ سەدىقە بەرسىلە ، قۇللارنى ئازاد قىلسىلا ، شۇنداق ساۋابلىق ئىشلار بەدىلىگە ئىككى ئالەم پاناھى سۇبھانە ۋەتەئالا دۇئالىرىنى ئىجابەت ئەيلەپ ، چىراغلىرىنى روشەن قىلغاي .

نەزم
سۇبھى چاغ سەرۋ تېلىغا بۇلبۇل قونۇپ ، شەيدا دېدى ،
رومكىنى تولدۇر شارابقا ، چىمەندە ئۇ بىر گۈل ئىدى .
قىل تاماشا كەلسە قولدىن ئەتىگە قويما ، ساقىيا ،
ئىچ شارابىڭنى كېلەچەك ئىشنى ھېچكىم بىلمىدى .

ۋەزىر روشەنراي دىلنى يورۇتقۇچى ئاشۇنداق سۆزلىرى بىلەن پادىشاھنىڭ كۆڭۈل بوستانىدىن غەم ـ قايغۇلارنى كۆتۈردى . كۆڭلى تەسكىن تاپقان شاھ مۇلايىملىق بىلەن سۆزلەرگە كىرىشىپ ، ۋەزىر ـ ئەمىرلەرنىڭ ئەھۋالىنى سورىدى . روشەنراي يەرنى ئۆپۈپ تۇرۇپ ئېيتتى :

— ھەممەيلەن دۆلەتلىرىڭىزنىڭ داۋام قىلىشى ئۈچۈن دۇئا تەلەپ بىلەن مەشغۇلدۇر . لېكىن ، بۇ دىلى سۇنۇق بىچارىلەر ئالىيلىرىڭىزنىڭ قەدەملىرىگە باش قويۇشتىن مەھرۇم قالغانلىق ۋەجىدىن كۆڭلى تولىمۇ يېرىمدۇر .

پادىشاھ پەرمان تەرىقىسىدە ئېيتتى :

— خۇدا نېسىپ ئەتسە ، ئەتە ياخشى سائەتتە ئوردىغا يىغىلىپ ھەمسۆھبەتتە بولغايمىز .

روشەنراي خۇشال ھالدا پادىشاھ بىلەن خوشلاشتى .

مىسرا
تا جاھان ، باقىي جاھاندا تاپماغىل ، شاھا ، زاۋال .

پادىشاھ ئەتىسى ۋەزىر ـ ئەمىرلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئوردا خادىملىرىنى قوبۇل قىلىپ مەجلىس قۇرۇپ ، دەيدىغانىنى دېگەندىن كېيىن ھەممىسىنى ئۆز خىزمەت ئورۇنلىرىغا قايتۇردى . ئاندىن بىھۇدە غەم ـ قايغۇغا چۆككىنىگە ئۆكۈنۈپ ، جانابىي ئاللادىن گۇناھىنى مەغپىرەت قىلىشنى تىلىدى . ئوردا ئۆلىمالىرىنى يىغىپ سۆھبەت ئۇيۇشتۇ-

رۇپ ، غەم ـ قايغۇلاردىن يىراقلىشىشنى ئويلىدى . ئۇ كىتاب ئوقۇش بىلەن مەشغۇل بولۇپ ، كۆڭلىگە پىكىر كىلەتتى ـ يۇ ، شۇئان ئۆزىنى ئۇ خىيالدىن ياندۇراتتى . ئۇنىڭ نەزىرى تەپسىر كىتابتىكى مۇنۇ قۇرلارغا چۈشتى : « ئەگەر كىمكى غەمگە مۇپتىلا بولۇپ ، ئاسانلىقچە قۇتۇلالمىسا ، قەبرىستانغا بېرىپ ، قەبرە ئىگىلىرىنىڭ گۇناھىنى تىلەپ دۇئا قىلىپ ، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ روھىغا بېغىشلاپ مەدھىيىلەر ئوقۇسا مەقسىتى ھاسىل بولغۇسىدۇر ، بۇ جەرياندا كۆز بۇلىقىدىن نەچچە تامچە ياش راۋان ئاقسا كۆڭۈل بوستانى تەسكىن تاپقاي . ئەگەر كىمنىڭ دىل قەسرىگە خۇشال ـ خۇراملىق يۈزلەنسە ، قەبرىستانلىقتا كۆڭۈل كۆزى بىلەن قاراپ ، ئىلاھىنىڭ ئەسەر ـ كارامەتلىرىگە نەزەر سالغاي ، بۇنىڭدىن ئۆزىنىڭ غاپىل دىلىنى خەۋەردار قىلىپ تەنبىھ ئالغايكى ، قەبرىلەرنى ماكان ئەتكەنلەر ئىلگىرى ئۇلۇغ شانۇشەۋكەت ئىگىلىرى ئىدى ، ۋاپاسىز دۇنيادا ئالتۇن ـ گۆھەرلەرگە بېرىلىپ خەزىنىلەر تولدۇرغان ئىدى . كۈنلىرىنى ئەيش ـ ئىشرەت بىلەن كۆڭۈللۈك ئۆتكۈزەتتى . ۋاقتىكى ئەجەل ئۇلارغا ئۆلۈم شەربىتىنى ئىچۈرۈپ ، دوست ـ يارەنلىرىدىن ۋە مۇڭداش ـ دىلكەشلىرىدىن جۇدا قىلىپ ، تار گۆرلەردە ياتقۇزۇپ بىچارە ئەيلىدى . ئەمدىلىكتە خەزىنىلىرىدىكى ئالتۇن ـ بايلىقلار ھېچبىر ئەسقاتماي ، ھەممىدىن كىچىپ ، ئەزىز ئۆمرىنىڭ پىراقىدا باشلىرىغا تۇپراقلارنى چېچىپ ، يىلان ، چۈمۈلىلەرگە يەم بولدى .

بېيىت

مەن يىغلادىمكى بىزگە شاھ بەرسە روزىگار ،
بۇ ئۆمۈر بىۋاپاغا ئەمەس ئېتىباركار .

ئېھتىمال بەزىدە ئېرىشكەن كىچىككىنە شاد ـ خۇراملىق كۆپلىگەن خاتىرجەمسىزلىك ۋە چوڭ چۈشكۈنلۈك پەيدا قىلۇر . دانالار ئېيتىپتۇكى :

بېيىت

كەكىلىك كۈلۈپ قەھ ـ قەھ قىلسا زەخمە ئەمەسمۇ ،
كىمكى كۈلسە ئارقىسىدىن يىغا ئەمەسمۇ » .

پادىشاھ ئازادە بەخت ئويلىدى : « قەبرىستانلىقنى زىيارەت قىلغىلى ياخشىسى كېچىسى باراي ، كۈندۈزى بارسام قەبرىستانلىق لەشكەرلەرنىڭ ئايىغى ئاستىدا دەسسىلىپ كېتىدۇ . ئۇ ھالدا ، ياراتقۇچىنىڭ قۇدرەت نىشانىنى بەندىلەرگە كۆرسىتىپ ، تىرىكلىك ۋە ئۆلمەكلىكتىن ئىبرەت ئالغىلى قويماس » . شۇنىڭ بىلەن پادىشاھ قاراڭغۇ تۈن قارا لىباسىنى زېمىن ئۈستىگە يايغاندا ئۈستۋاشلىرىنى ئۆزگەرتىپ، دەرەم ـ دىنارلاردىن① بىر سىقىم ئېلىپ ئۆزى يالغۇز سارايدىن چىقتى ـ دە ، شەھەر سىرتىغا يول ئالدى . ئۇ قەبرىستانغا يېتىپ بارغاندىن كېيىن ، قەبرىلەردە ياتقۇچىلارنىڭ روھىغا خاتىرجەملىك تىلەپ فاتىھە ئوقۇدى ۋە قولىنى كۆتۈرۈپ دۇئا قىلىۋېتىپ بىردىنلا كۆردىكى ، بىر گۈمبەزنىڭ ئىچىدە نۇرلۇق چىراغ يورۇپ تۇرۇپتۇ . « قارىغاندا بۇ ماكاندا بىرەر غېرىب ياكى ۋەتىنىدىن ئايرىلغان مۇساپىر بىچارە ۋە ياكى خەلقتىن كۆڭلى ئاغرىغان دەرۋىشلەردىن بىرەرسى ، ئۇمۇ بولمىسا ئۆزىنى ئاللا يولىغا بېغىشلىغان زاھىت پاناھلانسا كېرەك » دەپ ئويلىغان شاھ گۈمبەزگە يېقىنلاپ بېرىپ ، تۆت دەرۋىشنىڭ جەندىلىرىنى يېپىنچاقلاپ چاسا گۈمبەزنىڭ تۆت بۇرجىكىدە ئۆز ئالدىغا تەپەككۇر قايىنىمىغا چۆكۈشكىنىچە قوللىرىنى تىزىغا قويۇپ جىمجىت ئولتۇرغىنىنى كۆردى . گۈمبەز ئىچى سۈكۈت ئىلكىدە ئىدى . چىراغ چوڭ بىر تاشنىڭ ئۈستىگە قويۇلغان بولۇپ ، ئولتۇرۇشقان دەرۋىشلەر يىراق يۇرت ۋە دوست ـ بۇرادەرلىرىدىن ئايرىلىش دەردى تۈپەيلى ئېغىر كۈلپەت ۋە گۇدرەت تۈپرىقى بىلەن مۇساپىرچىلىق دەشتىنى كەزگۈچى غېرىبلارنى ئەسلىتەتتى . لېكىن ، ئۇلارنىڭ جاھان ئىشلىرىدىن خەۋەردار

---

① ئالتۇن پۇل

كىشىلەر ئىكەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. پادىشاھ كۆڭلىدە: «بۇلار ئىش بىلگۈچىلەردىندۇر» دېگەننى ئويلاپ ئۈلگۈردى.

بېيىت

جەننەت يۈزى كۆرەي دېسەڭ خىزمەت قىلغىن دەرۋىشلەرگە،
ھەشەمەتكە ئىشەنمىگىن، «تۇۋا» قىلغىن ئۆتمۈشلەرگە.

پادىشاھ: «ئەمدى بۇ دەرۋىشلەرگە ئىززەت نەپسىمدىن كېچىپ ھىممەت كۆرسەتسەم، بەلكىم تاقالغان ئىشىكلەر ئېچىلىپ، ئىشىم مۇۋەپپەقىيەت تاپقاي» دەپ ئويلاپ، ئۇلارنىڭ قېشىغا كىرىشكە تەمشىلىپ تۇراتتى، بىردىنلا ئەقىل قەسىرىدىن ئاۋاز كەلدى: «ئى جاھىل! تونۇ- ماي، سىنىماي ھەم ئۆز پىرلىرىدىن قانداق تەلىم ئالغانلىقلىرىنى، ھىممەت قەدىمى قايسى يولغا تاشلانغانلىقىنى بىلمەيلا قېشىغا كىرەمسەن؟ ئېسىڭدە بولسۇنكى، بەزى بۆرىلەر قوي سۈرىتىدە، بەزى دىۋىلەر ئىنسان سىياقىدا نىقابلىنىۋالىدۇ ...» دەل شۇ ئەسنادا دەرۋىشلەردىن بىرى قاتتىق چۈشكۈردى - دە، ئاللاغا شۈكرى ئېيتتى، يەنە بىرى قاتتىق سادادىن چۆچۈپ كۆزىنى ئاچتى؛ ئۈچىنچىسى ئورنىدىن قوپۇپ چىراغنىڭ پىلىكىنى چىقىرىپ قويۇپ، ئۆز ئورنىغا بېرىپ ئولتۇردى. پادىشاھ ئازادە بەخت ئۆز - ئۆزىگە: «ئەمدى بۇلارنىڭ سىرى ئاشكارىلىنىدىغان بولدى، — دېدى - دە، گۈمبەزنىڭ قەبرىگە يانداش تېمىغا يۆلىنىپ ئولتۇردى، — قېنى كۆرۈپ باقايچۇ!»

پادىشاھ قۇلىقىنى دىڭ تۇتۇپ ئولتۇراتتى، دەرۋىشلەردىن بىرى ئۆلپەتلىرىگە ئېيتتى:

— ئى بۇرادەرلەر، بىز تۆتىمىز پەلەكنىڭ قىسمىتىدىن زېدە بو- لۇپ، زامانىنىڭ تەتۈرلۈكىدىن ۋەتەنلىرىمىزدىن قوغلىنىپ ئاۋارىچىلىق تارتقان، ھەددى ھېسابسىز جەبىر - جاپالارنى چەككەن، مەجنۇنغا ئوخشاش چۆل - جەزىرىلەردە يۈرۈپ، گويا يۈگەنسىز كەلكۈندەك

تىنىمسىز ئىقىپ، ھېچبىر ئارام ئېلىپ باقمىغانلار ئىدۇق. ھالا بۈگۈنكى كۈنلۈكتە بىر - بىرىمىز بىلەن ئۇچراشتۇق. لېكىن پەلەك گەردىشىدىن بۇ بىچارە باشلىرىمىزغا يەنە قانداق تۈپراقلارنىڭ ياغىدىغانلىقى، قايسى ھىيلە - مىكىر پىتىنىسى بالا چاڭلىرىنى چاچىدىغانلىقى بىزگە نامەلۇم. نېمە سەۋەبتىن ئۆزىمىزنى غەم - غۇسسە ئازابىنىڭ دامىغا سېلىپ ئولتۇرىمىز؟ ئۇنىڭدىن كۆرە ھەرقايسىمىز ئۆز بېشىمىزدىن ئۆتكەن سەرگۈزەشتىلەرنى بايان قىلىپ كۆڭۈل ئاۋۇندۇرساق بولمامدۇ؟ بۈگۈن كېچىنى ئۇخلىماي ئۆتكۈزۈۋالساق، ئەتە زامان قانداق بولىدىغانلىقىنى كىم بىلىدۇ!

دەرۋىشلەر ھەمراھىنىڭ بۇ مەسلىھەتىنى مۇۋاپىق كۆردى.

بېيىت

مەسلىھەت بىرلە قەدەم باس ئويلىنىپ،
بولمىسا مەغلۇپ بولارسەن تولغىنىپ.

— ئەڭ ياخشىسى گەپنى ئاۋۋال ئۆزىمىزنىڭ ئەھۋالىدىن باشلايلى، — دەپ ئېغىز ئاچتى بىرىنچى دەرۋىش، — شەرت شۇ بولسۇنكى، دېگەن سۆزلىرىمىزدىن راستلىق پۇرىقى چىقىپ تۇرسۇن.

شۇنداق قىلىپ، بىرىنچى دەرۋىش كۆكلەم بۇلۇتىدەك ياش يامغۇرلىرىنى تۆكۈپ تۇرۇپ، سۆزمەن تۇتىلاردەك نەزم بىلەن سۆزىنى باشلىدى.

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com